**Kirjallinen kysymys tilauskoulutusopiskelijoiden tilanteesta**

***Eduskunnan puhemiehelle***

Kenialaisten tilauskoulutusopiskelijoiden tilannetta on käsitelty toistuvasti sekä suomalaissa että kenialaisissa medioissa. Yleisradio on uutisoinut laajasti ongelmista 18.9.2023.

Tilanteen taustalla on suomalaisten oppilaitosten, kuten Tampereen ammattikorkeakoulun, Laurea-ammattikorkeakoulun, Tampereen aikuiskoulutuskeskuksen ja Saimaan ammattiopiston tekemät sopimukset tilauskoulutuksesta kenialaisten osavaltioiden hallintojen kanssa. Mediatietojen mukaan oppilaitoksilla on ollut käsitys, että osavaltiot maksaisivat kenialaisten opiskelijoiden opinnot, kuten lainsäädäntö vaatii.

Käytännössä ainakin yksi osavaltio on kuitenkin kerännyt maksut opiskelijoilta ja heidän perheiltään. Lukuvuosimaksut ovat olleet kenialaisittain erittäin kalliita, joten useat opiskelijat ja heidän perheensä ovat velkaantuneet raskaasti järjestelyn takia. Kenialainen organisaatio on mediatietojen mukaan tiedottanut opiskelijoille, että heidän on mahdollista päästä Suomessa jo opintoaikanaan sellaiselle palkkatasolle, että he voivat maksaa opintonsa omalla ansainnallaan, mikä ei todellisuudessa kuitenkaan ole mahdollista. Tilanne on kärjistynyt, kun ilmeisesti ainakin yhdessä osavaltiossa opiskelijoiden maksamia rahoja on kadonnut osavaltion tililtä. Asiasta on aloitettu Keniassa virallinen tutkinta.

Suomessa on tämän järjestelyn seurauksena satoja kenialaisia opiskelijoita, jotka ovat käytännössä ajautuneet velkavankeuteen. He ovat tulleet Suomeen opiskelemaan itselleen erittäin korkeilla lukuvuosimaksuilla. Ainakin joissain tapauksissa opiskelijoiden tai heidän perheidensä välittäjätaholle maksamia lukukausimaksuihin tarkoitettuja rahoja on ilmeisesti ainakin osittain tai joissain tapauksissa kavallettu. Nyt opiskelijat tekevät Suomessa matalapalkkaista työtä voidakseen elättää itsensä, maksaa lukuvuosimaksuja varten ottamiaan lainoja niiden korkoja ja jatkaa opintojaan. Opiskelijat raportoivat toimeentulovaikeuksista, pahoista masennusoireista ja ainakin yksi heistä on tiedettävästi tehnyt jopa itsemurhan tilanteen johdosta.

Mediatietojen perusteella suomalaiset koulutusorganisaatiot ovat vaihtaneet kenialaisia yhteistyökumppaneita ja jatkavat toimintaa luotettavampien organisaatioiden kanssa. Tilannetta on kuitenkin uutisoitu laajasti Keniassa ja vaikka kritiikin kärki kohdistuukin paikallisviranomaisten toimintaan, on myös Suomen maine koulutuksen kärkimaana saanut kritiikkiä.

Tilauskoulutus perustuu yllä mainittujen organisaatioiden osalta vuonna 2018 säädettyyn lakiin ammatillisesta koulutuksesta 33 § ja 34 § sekä ammattikorkeakoululakiin 13 §. Lainsäädännön perusteella koulutuksen järjestäjän on perittävä koulutuksen tilaajalta vähintään koulutuksesta aiheutuvat kustannukset. Tästä johtuen koulutuksen järjestäjät eivät ole voineet tehdä muuta ratkaisua kuin periä kustannukset tilaajalta.

Asian tekee vaikeammaksi se, että hallituksen esityksen HE 152/2018 yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että tilauskoulutusta ei saisi järjestää, ”jos on ilmeistä, että koulutus tilataan siinä tarkoituksessa, että tilauskoulutukseen osallistuvat voisivat välttää 28 §:n mukaisen opiskelijavalinnan”. Tämän on tulkittu tarkoittavan, että viime kädessä koulutuksen rahoittajana eivät voisi toimia opiskelijat itse, kuten kenialaistapauksessa on tehty, vaan koulutuksen kustannukset pitäisi maksaa kolmannen tahon toimesta. Käytännössä tällaisia hyväntahtoisia kolmansia tahoja on vaikea, ellei mahdotonta, löytää useimmista maista, jolloin tilauskoulutuspalveluiden tarjoamisesta tulee tosiasiallisesti mahdotonta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

*Mitä hallitus aikoo tehdä Suomessa nyt opiskelevien satojen kohtuuttomaan tilanteeseen joutuneiden opiskelijoiden tilanteen ratkaisemiseksi,*

*miten hallitus aikoo vahvistaa Suomen koulutusmainetta Keniassa ja*

*miten hallitus aikoo selkeyttää tilauskoulutukseen liittyvää lainsäädäntöä niin, että vastaavanlaista tilannetta vastaavaa tilannetta, jossa mm. opintomaksut kerätään opiskelijoilta, ei pääse enää jatkossa syntymään?*

Helsingissä 20.09.2023

_____

Eeva-Johanna Eloranta, sd